

Вестник Академии Педагогических Наук
Казахстана

№2 (наурыз-сәуір), 2018 жыл

№2 (март-апрель), 2018 год

Құрылтайшы: «Педагогикалық
Ғылымдар Академиясы» ҚБ

Редакциялық алқа:
А.Қ. ҚҰСАЙЫНОВ
бас редактор

А.А. БУЛАТБАЕВА
бас редактордың орынбасары

К.Ө. ҚОНАҚОВА
Д.В. ЛЕПЕШЕВ
Л.Х. МӘЖИТОВА
Ф.Т. САМЕТОВА
Б.А. ТУРГУНБАЕВА
С.А. ҰЗАҚБАЕВА
Н.А. ШАМЕДЬХАНОВА
Т.С. ШУМЕЙКО
Р.О. НИЯЗОВА
Ж.Б. ҚОҢЫРОВА
Т.Е. СУЛТАНҒАЗЫ

Редакциялық кеңес:
Е.В. АСТАХОВА (УКРАИНА)
Қ.А. БИСЕНОВ
С.В. ИВАНОВА (РЕСЕЙ)
Д.П. КОЖАМЖАРОВА
И.Э. КУЛИКОВСКАЯ (РЕСЕЙ)
Б.Б. МАМРАЕВ
А.М. МАМЫТОВ (ҚЫРҒЫСТАН)
Ғ.М. МУТАНОВ
К.Н. НӨРІБАЕВ
А.А. ТАЛТЕНОВ
А.А. ШӨРШІБАЕВ

Қазақстан Республикасы
Мәдениет және ақпарат
министрлігінде қайта тіркеліп,
24.01.2013 ж.
№13303-Ж куәлігі берілген
Вестник жылына 6 рет шығады

«Вестник АПН Казахстана» журналы
ҚР БҒМ БҒСБҚ (ККСОН) педагогикалық
ғылымдар бойынша негізгі қорытындыларды
жариялауға ұсынған ғылыми басылым

УГТАО Қазақстандық дәйексөз алу
(цитирование) қоры мәліметтері бойынша
журнал импакт-факторы 0.074

Мақала авторларының пікірлері
редакция көзқарасын білдірмейді.

Редакцияның мекен-жайы:
050006, Алматы қаласы
Төле би көшесі, 155
Тел.: 8 (727) 378-46-51, 378-46-57
E-mail: apnkaz@mail.ru, v.apnk@mail.ru

Пішіні 70x100/
Қағаз офсеттік. Шартты баспа табағы 16,5
Тарихымы 300 дана

© «Педагогикалық Ғылымдар
Академиясы» ҚБ, 2018

МАЗМҰНЫ-СОДЕРЖАНИЕ

СЛОВО ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА 3

Ш.Т. ТАУБАЕВА, Л.В. МАРДАХАЕВ
А.К. ЖЕКЕМБИНОВА
Әлеуметтік-педагогикалық зерттеулердің әдісна-
малық сипаттамасы 5

К.К. АХМЕТОВА
Формирование поликультурной компетентнос-
ти учащихся в условиях реализации программы
«ТУҒАН ЖЕР» 18

А.Ш. ЖУМАШЕВА, Ф.Т. САМЕТОВА
К вопросу о сущности образовательного проекти-
рования 23

Л.А. ТЛЕУБЕКОВА, А.Ж. КУПЕЦОВА,
Қ.Т. ӘТЕМОВА, Қ.І. АБДРАХМАНОВА
Зияткерлік мектептерде оқушының шығармашылық
әлеуетінің қалыптасуына отбасы тәрбиесінің ықпалы ...31

Р.А. АЙКЕНОВА, С.Ш. МАГАВИН,
А.Ш. ТАНИРБЕРГЕНОВА, К.М. НАҒЫМЖАНОВА
Методологические принципы формирования
интегрально-креативного мышления студентов
вуза 38

А.Н. ИМАНБЕТОВ, А.Е. САДЫКОВА,
Т.Ш. СЕРИКОВ, Е. АЛИМЖАНОВ,
У.А. АХМЕТЖАНОВА
Теоретико-методологические основы формиро-
вания графической грамотности средствами орна-
мента 48

А.А. БЕЙСЕМБАЕВА
Патриоттық тәрбиенің негіздері (Жас ұрпақты
отансүйгіштікке тәрбиелеу) 56

Е.С. ОНАЛБЕКОВ, Ж.О. АЛИМЖАНОВА,
ЯН ХУЭЙ
Развитие профильного обучения в Казахстане и
Китае 62

Копию заверяю: 19.04.19г
Ученый секретарь: КОПИЯ ВЕРНА

Учреждение
ОО «Академия Педагогических Наук»

Редакционный состав:
А.К. КУСАЙНОВ
главный редактор

А.А. БУЛАТБАЕВА
зам. главного редактора

К.У. КУНАКОВА
Д.В. ЛЕПЕШЕВ
Д.Х. МАЖИТОВА
Ф.Т. САМЕТОВА
Б.А. ТУРГУНБАЕВА
С.А. УЗАКБАЕВА
Н.А. ШАМЕЛЬХАНОВА
Т.С. ШУМЕЙКО
Р.О. НИЯЗОВА
Ж.Б. КОНЫРОВА
Т.Е. СУЛТАНГАЗЫ

Редакционный совет:
Е.В. АСТАХОВА (УКРАИНА)
К.А. БИСЕНОВ
С.В. ИВАНОВА (РОССИЯ)
Д.П. КОЖАМЖАРОВА
И.Э. КУЛИКОВСКАЯ (РОССИЯ)
Б.Б. МАМРАЕВ
А.М. МАМЫТОВ (КЫРГЫЗСТАН)
Г.М. МУТАНОВ
К.Н. НАРИБАЕВ
А.А. ТАЛПЕНОВ
А.А. ШАРИПБАЕВ

Свидетельство о перерегистрации
Министерства культуры и информации
Республики Казахстан №13303-Ж
от 21.01.2013 г.
Вестник выходит 6 раз в год

Научный журнал
«Вестник АПН Казахстана»
рекомендован ККСОН МОН РК
для публикации основных результатов
по педагогическим наукам

По данным Казахстанской базы
цитирования ИЦ НТИ
импакт фактор журнала 0,074
Мнения авторов не отражают
точку зрения редакции.

Адрес редакции:
050026, г. Алматы
ул. Толе би, 155
Тел.: 8 (727) 378-46-51,
378-46-57
E-mail: apnkaz@mail.ru, v.apnk@mail.ru

Формат 70x100/4
Бумага офсетная. Усл.-печ.л. 16,5
Тираж 300 экз.

© ОО «Академия
Педагогических Наук», 2018

С.К. АБДИЛЬДИНА, К.А. ТУЛЕУЖАНОВА,
С.С. ЖАКИПБЕКОВА
Мүмкіндігі шектеулі балалардың салауатты өмір
салтын қалыптастыру67

С. АСҚАРҚЫЗЫ
Әлеуметтік басқару әлеуметтік-педагогикалық
жұмыс менеджерлерін даярлаудың мазмұндық негізі
ретінде 73

Т.С. ШУМЕЙКО, А.Б. ШАЛГИМБЕКОВА
Жоғары оқу орындарында жобалап оқыту тех-
нологиясын жүзеге асыру арқылы студенттердің
шығармашылық әлеуетін дамыту 81

М.В. САВАНКОВА, У.Н. САТЫЛГАНОВА
Үштілділік саясаты және CLIL әдісі: ерекшеліктері,
артықшылықтары мен кемшіліктері және іске асыру
тәсілдері 86

Г.А. АБДУЛКАРИМОВА, И.М. УАЛИЕВА,
Г.Г. УАЛИЕВА
UML как современное средство информацион-
ного моделирования в обучении будущих учителей
информатики 92

А.К. ТОГАЙБАЙЕВА, D.Zh. RAMAZANOVA
Aspects of pedagogical technology on the Primary
stage of Education 99

А.М. МУБАРАКОВ, А.Х. ДАВЛЕТОВА,
М.Б. РАХИМЖАНОВА, А.М. ҚАЛБАЕВ
Болашақ информатика пәні мұғалімдерін оқыту
үрдісіндегі компьютерлік графиканы оқыту әдістері,
формалары және құралдары 103

М.Т. САЛБЫРОВА
Білім беру үрдісінде ақпараттық-коммуникация-
лық технологияның рөлі 114

Т.С. АЛХАТОВА, Т.В. КОЛУПАЙКО,
А.С. АНУАРБЕКОВА
Психолингвистика в дошкольном возрасте 119

П.К. ЕЛУБАЕВА
Модель межкультурно-коммуникативной компе-
тенции регионоведа и характеристика ее составляю-
щих 126

ПОЗДРАВЛЕНИЕ
МИР МУДРОЙ ЛИЧНОСТИ 132

БІЗДІҢ АВТОРЛАР138
НАШЫ АВТОРЫ140
OUR AUTORS142

knowledge in gaming activities as a projection through various forms of organization of upbringing. In the end of the course the students prepare methodical folders and pass a creative exam. The accumulated methodical material is a necessary and indispensable resource for their future professional activity. The effectiveness of project technology in the educational process is obvious: the students get more interested in studying the discipline, the professional orientation of their training increases, they develop their creative abilities and organizational skills, the final control is highly efficient, the students share a positive feedback and learn to reflect about their activities. All this contributes to their professional development.

Keywords: project activity, research projects, creative projects, game projects, group work, theory and methods of upbringing.

ӘӨЖ 372.881

М.В. САВАНКОВА, Ү.Н. САТЫЛҒАНОВА

Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті
**ҮШТІЛДІЛІК САЯСАТЫ ЖӘНЕ CLIL ӘДІСІ: ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ,
 АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ МЕН КЕМШІЛІКТЕРІ ЖӘНЕ
 ІСКЕ АСЫРУ ТӘСІЛДЕРІ**

Қазіргі мектептің алдына бірқатар міндеттер қойылды, оның ішінде кемінде үш тілде еркін сөйлейтін көптілді тұлғаны қалыптастыруға ерекше көңіл бөлінуде. Білім берудің осы стратегиялық мақсаттарын іске асыру үшін мектептерде бейіндік білім беру жүйесін қалыптастыру және бірқатар пәндерді шетел тілдерінде жүргізу таңдалды. Қазақстан мектептерінде барлық жерде екі бағыт енгізілуде: қоғамдық-гуманитарлық және жаратылыстану. Мәселен, қазақ мектептерінің бейінді сыныптары дүниежүзі тарихы, география және орыс әдебиетін орыс тілінде, ал орыс мектептері Қазақстан тарихы, география және қазақ тілі әдебиетін қазақ тілінде оқытады. Мектептердің екі түрінде де жаратылыстану пәндері ағылшын тілінде оқытылады. Осылайша, әр түлек мектепті бітіргеннен кейін үш тілді меңгеретін болады. Білім берудің осы стратегиялық мақсаттарын іске асыру үшін шет тілдерінде бірқатар пәндерді шетел тілінде жүргізу үшін CLIL бағдарламасының рөлі маңызды болып табылады. Бұл мақалада пән мен тілдің кіріктіріп оқыту әдіснамасының (CLIL) сипаттамалары қарастырылады, оның ерекшеліктері, артықшылықтары, білім беру жүйесінде жүзеге асыру жолдары мен әдістері дәйекті түрде анықталады.

Кілтті сөздер: көптілді білім беру, бейіндік білім, кіріктірілген тіл және тіл үйрету, пән мазмұны мен тілді кіріктіріп оқыту, пән мазмұны (content), қарым-қатынас (communication), таным (cognition), мәдениет (culture), CLIL модельдері, қағидалары, көмек (Scaffolding).

Кіріспе

Сонғы жылдары қарқынды дамып келе жатқан интеграциялық үдерістер, академиялық және кәсіби ұтқырлықты арттыру, сондай-ақ халықаралық ынтымақтастықты тереңдету қазіргі уақыттағы шетел тілінің қоғамдық рөлінің елеулі өзгеруіне ықпал етті. Қазіргі

жаһандық экономикалық кеңістікте ол табысты интеграциялау шарты ретінде қарастырылады. Осыған орай қазіргі заманғы қазақ мектептерінде кемінде үш тілде: қазақ (мемлекеттік), орыс (этносаралық қарым-қатынас тілі) және ағылшын (халықаралық) тілінде еркін сөйлейтін полиглот оқушы тұлғасын

қалыптастыруға ерекше назар аударылады.

Білім берудің осы стратегиялық мақсаттарына іске асыру үшін мектептерде бейімдік білім беру жүйесін қалыптастыру және бірқатар пәндерді шетел тілдерінде жүргізу таңдалды. Қазақстан мектептерінде барлық жерде екі бағыт енгізілуде: қоғамдық-гуманитарлық және жаратылыстану ғылымдары. Сонымен қатар, оқытудың екі бағыты бір мезгілде жүргізіледі¹. Мәселен, қазақ мектептерінің бейімді сыныптары (10-11 сыныптар) дүниежүзі тарихы, география және орыс әдебиетін орыс тілінде, ал орыс мектептері Қазақстан тарихы, география және қазақ тілі әдебиетін қазақ тілінде оқытады. Мектептердің екі түрінде де жаратылыстану пәндері (физика, химия және биология) ағылшын тілінде оқытылады [1]. Осылайша, әр түлек мектепті бітіргеннен кейін үш тілді меңгеретін болады. Дегенмен, осы бағдарламаны кеңінен қолдану бірқатар қиындықтарға тап болды: оқу материалдары мен бағдарламаларының және шетел тілдерінде пәндерді оқытуға қабілетті мұғалімдердің жетіспеушіліктері. Өтпелі кезеңде туындаған мәселелерді шешу үшін, ең алдымен, пән мазмұны мен шетел тілін кіріктіріп оқытуды жүзеге асыратын қабілетті мамандарды даярлау қажет.

Негізгі бөлім

Пән мазмұны мен шетел тілін кіріктіріп оқыту (CLIL) жана әдіс емес. CLIL терминін 1994 жылы Дэвид Марш ғылымға енгізді, яғни ол пән мазмұнын қосымша (шетел) тілі арқылы оқыту үрдісін білдіреді. Сонымен қатар, осы әдістемелік тәсіл шеңберінде шет тілі пәннің мазмұнын меңгеру құралы және оқытудың мақсаты ретінде қарастырылады: «CLIL is a dual focused educational approach in which an

additional language is used for the learning and teaching of content and language with the objective of promoting both content and language mastery to pre-defined levels» (Д.Марш) [2].

CLIL тәсілін қолданудың бірнеше артықшылықтары бар. Шетел тілінде пәндерді оқып-үйрену оқушының пән бойынша мәліметтерді ана тілінде ғана емес, сонымен қатар шетел тілінде де іздеу мүмкіндігін береді, бұл өз кезегінде оқушыларды әлемдік білім беру кеңістігіне интеграциялауға мүмкіндік береді және республика азаматтарының академиялық және әлеуметтік мобильділігін қамтамасыз етеді. CLIL тәсілін пайдаланған кезде, шетел тілін үйрену процесі де айтарлықтай өзгереді, яғни ол нақты және толықтырылған мазмұнға ие болады. Сонымен бірге, оқушылар басқа да мәдениет өкілдерімен қарым-қатынас жасау үшін тек тілдік жүйені (грамматика, лексика, фонетика) игерумен ғана шектелмей, нақты және объективті мәселелерді шешуге арналған шетел тілін практикалық қолдануға үйренеді.

CLIL тәсілімен жұмыс жасайтын мамандарды даярлау және қайта даярлау барысында келесі мәселе туындайды: пән мазмұны мен шетел тілін кіріктіріп оқытуды шетел тілі мамандары оқыту керек пе, әлде, пән мамандары оқыту керек пе? Әлемдік тәжірибеге сүйенетін болсақ, екеуі де оқыта алады. Бірақ, шет тілі мұғалімдері және пән мұғалімдері қайта даярлықты қажет етеді:

1) Пән мұғалімдері өздерінің тілдік даярлықтарына (CEFR бойынша B2-ден кем емес) сенімді болу керек, яғни шетел тіліндегі пәндік ұғымдар мен құбылыстарды нақты көрсету және түсіндіру қабілеті, негізгі терминдердің дұрыс айтылуына деген сенімділік, сондай-ақ сыныптағы қарым-қатынас

¹Послание Президента РК Н.А. Назарбаева народу Казахстана "Стратегия «Казахстан – 2050»: новый политический курс состоявшегося государства»: материалы мероприятий, посвященных обсуждению Послания Главы государства / Отв. ред. Б. Султанов. – Алматы: КИСИ, 2013. – 228 с.

тілін «сыныптық ағылшын тілі» (Classroom English) дұрыс пайдалана білу қабілеттері.

2) Шет тілі мұғалімдері өздерінің пән мазмұны бойынша дайындықтарына сенімді болуы керек, дәлірек айтсақ, оқытылатын пәндер (мысалы, физика) бойынша ғылыми ұғымдарды дұрыс айқындап, түсіндіре білу және ғылыми метатіл (арнайы лексика және оның дыбысталуы) аясында өз білімдерін кеңейту.

Сонымен, CLIL дегеніміз не? Жоғарыда айтылғандай, CLIL – қосымша (шетел) тіл арқылы пән мазмұнын оқуға бағытталған қосарлы әдіснамалық тәсіл және пәннің мазмұны мен шетел тілін үйрену бір мезгілде осы тәсілді қолданудың мақсаты болып табылады. Осыған байланысты, CLIL (Content-Language Integrated Learning), EMI (English as a Medium of Instruction) және LSP (Language for Specific Purposes) сияқты ұқсас, бірақ бірдей емес тұжырымдарды ажырата білу қажет. Үш ұғымға ортақ, бұл тақырыпты зерттеу үшін шет тілін қолдану мүмкіндігі. Бірақ айтарлықтай айырмашылық бар. EMI пайдаланған кезде пәннің мазмұны (мысалы, экономика) оқу мақсаты ретінде қарастырылады, ал шет тілі мазмұнды меңгеру құралы ретінде әрекет етеді, бірақ тіл оқытылмайды. LSP-ді қолданған кезде, оқу мақсаты белгілі бір мамандықта қолданылатын шет тілі болып табылады, мысалы, экономистер үшін ағылшын тілін білу терминдерді білу және кәсіпке бағытталған ауызша және жазбаша қарым-қатынаста қолдану арқылы ғана шектеледі. CLIL тәсіліне келетін болсақ, бұл бір мезгілде пәннің мазмұны шет тілін меңгеруді білдіреді, бұл жағдайда пәннің мазмұнын меңгеру және шет тілін үйрену оқытудың мақсаты ретінде қарастырылады.

Әдіснамада пән мазмұны мен шет тілін кіріктіріп оқытудың негізгі қағидаларын көрсететін бірнеше үлгілері бар: Soft CLIL-Hard CLIL («Жұмсақ» және «Қатты» CLIL), 4 C's of CLIL, 5 C's of

CLIL, 3 Dimensions of CLIL. Толығырақ қарастырсақ.

CLIL-дің бірінші үлгісі сабақта «пәндік мазмұн» және «шет тілі» пропорционалды қатынасына негізделеді. Hard CLIL-де шет тілін үйренуге қарағанда (шамамен 40%) пәннің мазмұнын (шамамен 60%) зерттеуге көп көңіл бөлінеді, дегенмен, тақырыпты және тілді оқытуды мақсатты түрде өзгерту қажет емес. Soft CLIL пайдаланған кезде пән мазмұны және тілдің үлесі тиісінше 40% және 60% бағытында өзгереді.

Екінші үлгі – 4 C's of CLIL – Д. Марш ұсынды және оның негізін қалайтын төрт негізгі қағидалы анықтады: Content (Мазмұн), Communication (қарым-қатынас), Cognition (таным), Culture (мәдениет). Бұл компоненттердің интеграциясы оқытудың мақсаттары мен күтілетін оқу нәтижелерін анықтайды. Кейіннен жоғарыда берілген үлгіні D. Coyle толықтырып 5 C's of CLIL үлгісін ұсынды: Content (Мазмұн), Communication (қарым-қатынас), Cognition (таным), Culture (мәдениет) және Competence (құзыреттілік).

Төртінші үлгінің 3 Dimensions of CLIL (CLIL-дің 3 мәні) негізін қалаған Ф. Болл. Ол негізгі принциптер ретінде Concepts (түсінік, ұғым), Language (тіл) және Procedures (сабақ барысында орындалатын іс-қимыл түрлері) анықтады. Берілген үлгі сабақ жоспарлағанда қолданылады [3].

Сонымен қоса, Баладова мен Сладовска әзірлеген пәндерді оқуда ана тілі мен шет тілдерін қолданудың пропорционалдық қатынасы негізделе отырып, CLIL-дің төмендегідей үлгілерінің классификациясын ұсынды:

1) Шет тілін оқыту тілдік емес пәнмен байланысты тақырыптық лексикалық материалды зерттеуге бағытталған. Оқу жоспары мен тілдік емес пәннің міндеттерін түсіндіру ана тілінде жүргізіледі. Сабақ барысында нұсқаулықтар шетел тілінде беріледі. (бастауыш мектептің кіші сыныптары үшін қолданылады).

2) Оқу бағдарламасын жүзеге асыру және тілдік емес пәннің міндеттерін түсіндіру орыс тілінде жүргізіледі, оқушылар шетел тілінде мәтінде ақпаратты іздестіреді, ал жауаптар орыс тілінде жасалады. Сабақ барысында нұсқаулықтар шетел тілінде беріледі. Шетел тілінің грамматикалық құбылыстары, ауызша сөйлейтін сөздері, лингвистикалық стильдері және мәтіндік формалары ана тілінде түсіндіріледі (бастауыш сыныптарда, мүмкін, орта мектептерде).

3) Оқу бағдарламасын жүзеге асыру және тілдік емес пәндерді зерттеу міндеттерін қалыптастыру шет тілінде жүргізіледі, оқушылар ана тілінде де, шет тілдерінде де жауап береді. Ақпарат екі тілде де ізделеді. Шет тілінің грамматикалық құбылыстары ана тілі және шет тілдерінде түсіндіріледі; ауызша қарым-қатынас, лингвистикалық стильдер және мәтінді құрастыру шет тілінде немесе ана тілінде түсіндіріледі (бастауыш сыныптардың және орта мектептердің жоғарғы сыныптары үшін)

4) Оқу бағдарламасын зерделеу және тілдік емес пәннің міндеттерін қалыптастыру шет тілінде жүргізіледі, оқушылар шет тілінде жауап береді, бірақ ақпарат екі тілде де ізделеді. Шет тілінің грамматикалық құбылыстары шет тілінде түсіндіріледі; ауызша қарым-қатынас, лингвистикалық стильдер шет тілінде енгізіледі (немесе олардың ана тілінде түсіндірілуіне болады).

Осылайша, ұсынылған 4 үлгіде тілдік емес пәндерді оқып үйрену үшін ана тілін де, шет тілдерін де бір мезгілде қолдануға болады. Дегенмен, Қазақстан Республикасының мектептерінде CLIL тәсілі жаңадан енгізілуде. Бұл тәсіл Назарбаев зияткерлік мектептерінде кеңінен қолданылуда. Дегенмен, бұл мектептерде жоғарыда көрсетілген 4 әдістің 1, 2 және 3 әдістері қолданылуда. Ал пәннің ана тілін үйренудегі үлесі аз, 4-үлгіні қолдануда оқу процесінде оқушыларға қолдау қорсетудің қажеттігі туындайды

(Scaffolding).

Scaffolding (көмек) терминін Д. Марш Л. Выготскийдің баланың психологиялық даму теориясы мен баланың психологиясы және оның мектебінің ізбасарларынан алған. Л.С. Выготский әлеуметтік ортаны факторлардың бірі ретінде емес, жеке дамудың негізгі көзі ретінде қарастыруға шақырады. Ойлау, қабылдау, есте сақтау және басқа да ақыл-ой функцияларын дамыту сыртқы белсенділіктің сатысы (нысаны) ретінде қарастырылады, және онда мәдени нысандардың сыртқы көрінісі мен ойлау функциялары сырттан, интерпсихикалық түрде әрекет етеді. Процесті дамыту барысында психикалық функциялардың белсенділігі шектеледі, сыртқы жоспардан ішкі жоспарға өзгереді, интрапсихикалық болады.

Оларды дамыту процесінде және іштей қалыптасқан кезде ақыл-ой функциялары автоматтандыру, хабардарлық және озбырлықты дамытады. Егер ойлау және басқа да психикалық процестерде қиындықтар болса, сырттай ойлау функциясын алып, сыртқы және объективті қызметтегі жұмысын түсіндіруге болады. Ішкі жоспардағы әрекет әрқашан сыртқы жоспардағы әрекеттер арқылы жасалуы мүмкін. Әдетте, сыртқы әрекеттің алғашқы кезеңінде баланың бәрі ересектермен бірге ынтымақтастықта жұмыс істейді. Выготскийдің айтуынша, кезкелген психикалық функция екі түрде көрініс табады – алдымен ұжымдық, әлеуметтік қызмет, содан кейін бала үшін ішкі ойлау тәсілі ретінде.

Баланың басқа адамдармен ынтымақтастығы жеке басын дамытудың басты көзі болып табылатын және сананың маңызды ерекшелігі диалог болып табылады. Л. Выготский «проксимальды даму аймағы» ұғымын ғылымға енгізді – бұл бала әлі де өзі орындауға қабілетті емес, бірақ ересектермен және олардың арқасында жүзеге асыра алатын әрекеттер кеңістігі. Оның пікірінше, тек баланың дамуына әсер ететін жаттығулар пайдалы болып есептеледі [4].

Сондықтан Д.Марш жаңа пән мазмұны мен шет тілін кіріктіріп оқудың қиындықтарын ескере отырып, оқу процесі барысында мұғалімдердің оқушыларға қосымша көмек (Scaffolding) көрсетудің маңызды екенін атап өтті.

Сонымен біз CLIL пән мазмұны және шет тілін кіріктіріп оқыту тәсілі екенін анықтадық. Бұл тәсілді әртүрлі үлгілер тұрғысынан түсіну айырмашылықтарына қарамастан, осы бағытта жұмыс істейтін мұғалімнің стратегиясын және тактикасын айқындайтын және қаздрасты сипаттайтын бірқатар маңызды белгілер бар. Сондықтан сабақ жоспарлау кезінде мұғалім пән мазмұны мен тілді кіріктіріп оқытудың ерекшеліктерін ескеруі керек:

1. CLIL сабағы ең алдымен пәнді шетел тілінде оқытылуы болып табылады, онда шет тілі оқытудың құралы және мақсаты болып табылады.

2. CLIL сабағын жоспарлау барысында оның негізгі төрт құрамдас бөліктерін ескеру қажет: Content (Мазмұн), Communication (қарым-қатынас), Cognition (таныма), Culture (мәдениет).

3. Әрбір сабақта нақты қойылған мақсаттары, оқытудың нәтижелері, бағалау әдістері мен критерийлері, сондай-ақ, рефлексия болу керек;

4. Пән мазмұны мен шет тілін кіріктіріп оқытуда аутентті мәтіндерді таңдау, сондай-ақ барлық пәндер бойынша сапалы материалдар, көрнекі құралдар әзірлеу маңызды болып табылады.

5. Әрбір сабақ сөз сөйлеудің барлық түрлерін қалыптастыруы керек: тыңдау, оқу, сөйлеу, жазу.

6. Оқу үдерісі барысында оқушылардың жетістіктерін бағалаудың

формативті түрін қолдану қажеттілігін көрсетеді.

7. Сонымен қатар, CLIL әдіснамасында жұмыс істейтін мұғалім оқушылардың қойылған сұраққа жауап беру уақытын ескеруі керек. Әдетте, пәндерді ана тілінде оқытпаған кезде, оқушыларға ақпаратты өңдеу және шет тілінде жауап беру үшін әдеттегіден көп уақыт керек.

8. Мұғалім сабақ барысында шет тілінде қарым-қатынас жасау үшін қолайлы жағдай жасауы қажет, оқушылардың жұптық және топтық жұмысына арналған тапсырмаларды ұйымдастыру мәселелеріне ерекше назар аудару маңызды болып келеді.

Қорытынды

Қорытындылай келе, CLIL әдіснамасының ерекшеліктері білім беру жүйесі мен жалпы қоғам дамуының қазіргі кезеңінде пән мен тілдің кешенді оқытуын пайдаланудың маңыздылығын атап өтуге мүмкіндік береді. CLIL мүмкіндіктері: мәдениетаралық білімділікті қалыптастыру; оқушылардың мәдениетаралық қарым-қатынас дағдыларын дамыту; тілдің құзыреттілігін жақсартады; тақырыпты түрлі көзқарастар арқылы зерттеуге мүмкіндік жасайды; жұмысқа орналасу әдістерін және нысандарын әртараптандыруға, оқушылардың шетел тіліне және зерттелетін пәнге деген уәждемесі мен сенімін арттырады. Дегенмен, біздің ойымызша, пән пен тілді кешенді оқытуды барабар және тиімді түрде жүзеге асыру үшін ең алдымен осы әдіснамалық тәсілдің ерекшеліктері мен ұқыптылығын толығымен меңгерген жоғары білікті мамандарды дайындау қажет.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Политика трехязычного образования в Назарбаев интеллектуальных школах. – Астана. – 2013. – С. 2
2. Койл Д., Марш Д. и Худ П. Содержание и языковое интегрированное обучение. – Кембридж: Пресса Кембриджского университета. – 2010.
3. Фил Болл, Кейт Келли и Джон Клегг. Полагают, что CLIL на практике. – Оксфордская университетская пресса. – 2014.

4. Козлов Н.И. Культурно-историческая теория Л.С. Выготского. // <http://www.psychologos.ru/articles/view/kulturno-istoricheskaya-teoriya-l.s.-vygotskogo>

REFERENCES

1. The policy of trilingual education in Nazarbayev intellectual schools. – Astana. – 2013. – P. 2
2. Coyle D., Marsh D. and Hood P. Content and linguistic integrated learning. – Cambridge: Press of the University of Cambridge. – 2010.
3. Phil Ball, Keith Kelly and John Clegg. It is believed that CLIL in practice. – Oxford University Press. – 2014.
4. Kozlov N.I. Cultural and Historical Theory Vygotsky. // <http://www.psychologos.ru/articles/view/kulturno-istoricheskaya-teoriya-l.s.-vygotskogo>

САВАШКОВА М.В., САТЫЛГАНОВА У.Н. ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ ПОЛИТИКА И МЕТОД ОБРАЗЦОВ: ОСОБЕННОСТИ, ПРИОРИТЕТЫ И ОПЫТЫ

Современная школа сталкивается с рядом задач, в том числе с образованием многоязычного человека, свободно владеющего не менее чем тремя языками. Для реализации этих образовательных стратегических целей было выбрано формирование системы профильного образования в школах и проведение ряда дисциплин на иностранных языках. В школах Казахстана существуют три направления: социальные, гуманитарные и естественные науки. Например, профильные классы казахских школ преподают историю мира, географии и русской литературы на русском языке, а русские школы преподают казахскую историю, географию и казахский язык на казахском языке. Оба типа школ предлагают естественные науки на английском языке. Таким образом, каждый выпускник изучит три языка после окончания школы. Роль CLIL имеет решающее значение для реализации этих стратегических целей обучения на иностранном языке. В этой статье рассматриваются характеристики предмета и методология изучения языка (CLIL), определяющие его особенности, преимущества, пути и способы реализации в системе образования.

Ключевые слова: многоязычное образование, профильное образование, интегрированное изучение языка, предметный контент и изучение языка, контент, познание, культура, модели CLIL, принципы, Леса.

SAVANKOVA M.V., SATYLGANOVA U.N. RESEARCH POLICY AND TEMPLATE METHOD: FEATURES, PRIORITIES AND EXPERIENCE

Modern school faces a number of tasks such as education of a multilingual person who fluent in at least three languages. Forming a profiled education system at school and teaching a number of disciplines in foreign languages was chosen to implement those strategic educational goals. Kazakhstani schools have two focuses: socio-humanitarian or natural sciences. I.e., in Kazakh schools the world history, geography and Russian literature are taught in Russian language, while in Russian schools Kazakh history, geography and Kazakh language are taught in Kazakh language. Both types of schools offer natural sciences in English. Thus, every graduate will know three languages when graduating from school. The role of the CLIL is crucial for the implementation of these strategic goals of education in a foreign language in a foreign language. This article reviews the characteristics of the subject and methodology of learning languages (CLIL), determining its peculiarities, advantages, ways and means of implementation in the educational system.

Keywords: multilingual education, profiled education, integrated learning of languages, subject content and language learning, content, cognition, culture, CLIL models, principles.